

dr hab. Ryszard Kajzer, prof. ASP

Warszawa, 25. października 2024

Wydział Grafiki

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora sztuki panu mgr Jakubowi Sobczakowi. Przedmiotem rozprawy jest praca zatytułowana „Przysłowia polskie ilustrowane” oraz część opisowa rozprawy doktorskiej POTENCJAŁ TRADYCYJNYCH TECHNIK DRUKARSKICH W PROJEKTOWANIU GRAFICZNYM, NA PRZYKŁADZIE REALIZACJI KSIĄŻKI „POLSKIE PRZYSŁOWIA ILUSTROWANE”.

W związku z zaproszeniem przez organizatorów na toruński „Międzynarodowy Festiwal Grafiki Projektowej/15 Plaster” w Centrum Sztuki Współczesnej, miałem okazję przyrzeć się projektom plakatów zrealizowanych i prezentowanych bezpośrednio na ulicznych słupach ogłoszeniowych Torunia. Wówczas, w maju 2024 zwróciłem uwagę na specyficzne i konsekwentnie zaprojektowane plakaty dla Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej. Seria trzech projektów: „Chopin na ludowo”, „Etniczne inspiracje” oraz „Kujawy na ludowo”, zdecydowanie wyróżniała się na ulicy, a jednocześnie doskonale współgrała z tkanką miasta. Autorem serii plakatów, które mnie w tym czasie zafrapowały jest pan Jakuba Sobczak, nie podejrzewałem wówczas, że za pół roku będę miał przyjemność recenzować rozprawę doktorską pana Sobczaka...

Konsekwencja... To przymiotnik, który doskonale charakteryzuje szeroki wachlarz działalności projektowo-artystycznej doktoranta. A obejmuje ona projekty wydawnicze książkowe, materiały promocyjne dla instytucji takich jak macierzysty Wydział Sztuk

Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej, Bractwa Młodzieży Prawosławnej, czy projekty haftów białoruskiej marki odzieżowej. Inną częścią działań doktoranta są projekty zaangażowanych społecznie i politycznie plakatów. Na uwagę zasługują też owoce grafiki warsztatowej, czy realizacje multimedialne prezentowane w Akademii Supraskiej w Supraślu, Muzeum Ikon w Warszawie oraz Jarmarku Jaiellońskim w Lublinie. I wreszcie warto przyjrzeć się realizacjom malarskim i mozaikowym pana Sobczaka zrealizowanym w Akademii Supraskiej, na portalu kaplicy cmentarnej w Olecku, czy w cerkwi św. Mikołaja oraz kaplicy cmentarnej św. Jerzego w Topilcu.

Bez względu, czy przyglądamy się projektowej, czy czysto artystycznej działalności doktoranta – w znakomitej większości uwidocznia się konsekwencja treści, a także formy – dojrzała świadoma konsekwencja wykorzystywana przez artystę-projektanta.

Praktyczna praca doktorska pana Jakuba Sobczaka „Przysłowia polskie ilustrowane”, konsekwentnie nawiązuje poprzez tematykę oraz opiekę tego samego promotora do wcześniejszej pracy magisterskiej z 2020 roku – a był to projekt książki „Podlaskie Legendy 4 Kultur” zrealizowany pod kierunkiem dr hab. Nikodema Pręgowskiego, prof. UMK.

Cztery lat wcześniej temat podlaskich legend, obecnie – przysłowia polskie ze zbiorów Oskara Kolberga – tematyka bardzo bliska panu Sobczakowi. We wcześniejszych dokonaniach projektanta, ale i obecnej realizacji praktycznej pracy oraz opisowej rozprawie doktorskiej – wybija się bezspornie pasja, wnikliwość i zachwyt doktoranta nad szeroko pojętym aspektem ludowości. Mowa tu o formie oraz treści, tematyce, ale również i sposobie realizacji pracy. Pasja i profesjonalizm uwidocznia się w autorskim opisie historii europejskich technik drzeworytniczych od XV w. do współczesności [ujętych także przez pryzmat drzewortu dalekowschodniego]. Wywód historyczny w pełni uzasadnia decyzje projektowe i artystyczne autora podczas realizacji pracy praktycznej.

A zaprojektowana książka to smaczna kompilacja przysłów polskich ze zbiorów Oskara Kolberga, podana w ciekawej formie. Konsekwentnie zaprojektowana pozycja jest nietuzinkowym projektem z autorską typografią zakomponowaną w oparciu o złoty podział według kanonu Van de Graafa. Typografia nawiązująca do antykwy, przygotowana w kilku odmianach, stylistycznie nawiązuje do atmosfery książki i ilustracji realizowanych w oparciu o technikę drzeworytu oraz linorytu. I właśnie te techniki powodują, iż w pracy pojawia się niezwykle ważny szczegół na który warto zwrócić uwagę – a jest to bardzo świadomie i autorsko wykorzystywany przypadek.

Projekt zrealizowany konsekwentnie w gamie kolorystycznej opartej o triadę kolorystyczną [czern, czerwień i błękit], powoduje iż praca jest spójna i rozpoznawalna. Kolory są wykorzystywane i łączone z ogromnym wyczuciem i wrażliwością. Ilustracje

będące subiektywną, przekonywującą interpretacją przysłów, są ważnym elementem książki. W każdym aspekcie, czytelna jest chęć wniesienia własnego, autorskiego pierwiastka do projektu.

Realizacja jest świetnie wydrukowana i oprawiona. Tego typu, bardzo dobrze zaprojektowana pozycja, dzięki swojej oryginalnej treści i formie, zdecydowanie nadaje się do prezentowania w kręgu młodszego pokolenia. Staropolskie przysłowia, czy świat Oskara Kolberga to prawdopodobnie terra incognita dla generacji Z...

Konkluzja

Publikacja pana Jakuba Sobczaka jest w pełni dojrzałą i świadomą realizacją. Pan Sobczak podjął udaną próbę przedstawienia przeszłej tematyki w ciekawy, autorski, nietuzinkowy i przekonywujący sposób. Ta oryginalna praca spełnia warunki określone w ustawie z 2003 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

W oparciu o informacje zawarte w dokumentacji mgr Jakuba Sobczaka – potwierdzam, że jego osiągnięcia artystyczne mieszczą się w zakresie dziedziny sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja. Rekomenduję Radzie Dyscypliny Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu nadanie panu mgr Jakubowi Sobczakowi stopnia doktora sztuki.

